

Економічні науки

УДК 355.07.14

Раус Валентин Сергійович

студент

Київського національного університету технологій та дизайну

Раус Валентин Сергеевич

студент

Киевского национального университета технологий и дизайна

Raus Valentin

Student of the

Kyiv National University of Technology and Design

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО

ПІДПРИЄМСТВА

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ БЕЗОПАСНОСТИ АГРАРНЫХ

ПРЕДПРИЯТИЙ

FORMATION OF SAFETY AGRICULTURAL ENTERPRISE

Анотація. У статті досліджено сутність поняття фінансової безпеки суб'єктів господарювання як економічної категорії. Визначено основні фінансові інтереси суб'єкта підприємництва та фінансові завдання для їх досягнення. Розглянуто організацію формування фінансової безпеки та запропоновано заходи реалізації дієвої системи захисту суб'єктів господарювання агропромислового комплексу.

Ключові слова: фінансова безпека, економічна безпека, агропромислові підприємства, фінансові інтереси підприємства, фінансові ресурси.

Аннотация. В статье исследована сущность понятия финансовой безопасности субъектов хозяйствования как экономической категории.

Определены основные финансовые интересы субъекта предпринимательства и финансовые задачи для их достижения. Рассмотрены организации формирования финансовой безопасности и предложены меры реализации действенной системы защиты субъектов хозяйствования агропромышленного комплекса.

***Ключевые слова:** финансовая безопасность, экономическая безопасность, агропромышленные предприятия, финансовые интересы предприятия, финансовые ресурсы.*

***Summary.** In the article the essence of the concept of financial security of business entities as an economic category is investigated. The basic financial interests of the subject of entrepreneurship and financial tasks for their achievement are determined. The organization of formation of financial security is considered and measures of realization of effective system of protection of subjects of management of agro-industrial complex are offered.*

***Key words:** financial security, economic security, agro-industrial enterprises, financial interests of the enterprise, financial resources.*

Виклад основного матеріалу. Протягом останнього десятиліття однією з найбільш поширених причин виникнення фінансової кризи і банкрутства сільськогосподарських формувань була відсутність ефективної системи здійснення фінансової безпеки. На даний час фінансова безпека як складова економічної безпеки є передумовою формування національної безпеки країни в цілому.

Нестійкий фінансовий стан сільськогосподарських підприємств є причиною неплатоспроможності, погіршення фінансових показників, що призводить до незапланованих втрат, неможливості досягнення необхідного фінансового результату. Своєчасно проведена оцінка менеджменту економічно-фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств є

передумовою запобігання фінансових загроз, захисту фінансових втрат і негативних фінансових явищ у виробничій діяльності сільськогосподарських підприємств.

Створення повноцінного механізму забезпечення фінансової безпеки держави передбачає формулювання критеріїв та принципів забезпечення фінансової безпеки кожного підприємства, визначення пріоритетних національних інтересів у фінансовій сфері, здійснення постійного відстеження факторів, які викликають загрозу фінансовій безпеці, а також вживання заходів щодо їх попередження та подолання.

Своєчасна оцінка фінансової безпеки сільськогосподарських формувань є передумовою запобігання фінансових загроз і негативних фінансових явищ у сільському господарстві, захисту підприємств галузі від фінансових втрат, а в подальшому стабілізації їх діяльності і розвитку в умовах конкурентного економічного стану.

Зважаючи на фактичну відсутність теоретичних та практичних розробок щодо забезпечення та розвитку фінансової безпеки сільськогосподарських формувань, визначено необхідність розширення й уточнення теоретичної та практичної бази даної тематики щодо формування фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу.

Проведений аналіз вітчизняних наукових досліджень з цієї тематики свідчить, що незважаючи на широкий перелік існуючих в економічній літературі досліджень із питань фінансової безпеки підприємств, серед наукових кіл досі немає одностайності. Це вимагає залучення нового інструментарію фінансової безпеки підприємства, де пріоритетним важелем має виступати не лише певний стан суб'єкта, а і динамічна складова розвитку.

Система фінансової безпеки спрямована насамперед на забезпечення власного функціонування, проте слід наголосити, що у той же час вона є і складовою частиною як на рівні структурних підрозділів суб'єкта, так і на

рівні галузі, регіону, держави. Фінансова безпека аграрної сфери є важливою складовою економічної безпеки держави, яка набуває вагомого значення для подальшого розвитку України.

Питання формування фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу розглядається як одне із найважливіших пріоритетів, оскільки виступає основою ефективного управління фінансовими ресурсами. На рівні суб'єктів господарювання комплексне дослідження суті поняття «фінансова безпека» як самостійного об'єкта управління в сучасній літературі вивчено ще недостатньо та ідентифікується здебільшого звичайно лише як один з елементів економічної безпеки.

Фінансова безпека агропромислового комплексу – це складова економічної безпеки, яка полягає в забезпеченні стану ефективного використання ресурсів агропромислових підприємств комплексу під впливом зовнішніх та внутрішніх загроз і спрямована на досягнення фінансової рівноваги підприємств у довгостроковому та короткостроковому періодах.

Фінансова безпека є універсальною категорією, що характеризує захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином. Тому важливо зауважити, що джерелами негативних впливів на фінансову безпеку суб'єктів господарювання можуть бути: свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання (органів державної влади, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів); збіг об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури, наукові відкриття та технологічні розробки, форс-мажорні обставини тощо) [1, с. 146].

Найповнішим визначенням фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств є твердження, що це діяльність з управління ризиками та захисту інтересів аграрного підприємства від зовнішніх та внутрішніх

загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та росту власного капіталу в поточній та стратегічній перспективах [2, с. 237].

Механізм фінансової безпеки підприємства дозволяє: забезпечити фінансову стійкість, ліквідність, платоспроможність; самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію; забезпечити оптимальне залучення та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства та достатню фінансову незалежність підприємства. У свою чергу, незабезпечення фінансової безпеки призведе до негативних наслідків: банкрутства підприємств, неефективного управління фінансовими ресурсами, збільшення заборгованостей з платежів, не конкурентоспроможності та в загальному до неможливості існування економіки держави та руйнування її національної безпеки.

Фінансова безпека сільськогосподарських підприємств в системі його економічної безпеки характеризується системою індикаторів, а саме: ефективністю управління, платоспроможністю і фінансовою стійкістю, діловою активністю, інвестиційною привабливістю та ринковою стійкістю, тобто ефективністю використання майна [3, с. 90].

Отже, під фінансовою безпекою суб'єктів агропромислового комплексу як економічної категорії можна вважати сукупність соціально-економічних і правових відносин, що забезпечують такий фінансовий стан, в якому виявляється стійкість підприємства до зовнішніх загроз і ризиків за умови раціонального використання своїх фінансових ресурсів.

Небезпеки і загрози, які впливають на фінансову безпеку, можна поділити на зовнішні (які не залежать від діяльності підприємства) та внутрішні (які безпосередньо залежать від діяльності підприємства), а також на існуючі та можливі [4].

До внутрішніх небезпек і загроз можна віднести навмисні або випадкові прорахунки менеджменту в галузі управління фінансами підприємства, помилки, пов'язані з вибором стратегії розвитку

підприємства, а також управлінням і оптимізацією активів та пасивів підприємства.

Отже, основними завданнями формування безпеки підприємств агропромислового комплексу є: зміцнення дисципліни праці та підвищення її продуктивності; захист законних прав та інтересів керівників і персоналу; формування та захист інтелектуального потенціалу; підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції; інформаційне забезпечення діяльності; запровадження світових стандартів у діяльності та освоєння нових технологій виробництва; недопущення або мінімізація залежності підприємства від недобросовісних партнерів.

Варто зазначити, що сільськогосподарська діяльність характеризується підвищеною ризикованістю порівняно з іншими видами діяльності. Це пояснюється специфікою сільськогосподарського виробництва і потребує підвищеної уваги до підтримки його економічно-фінансової безпеки.

На сьогодні рівень економічної та фінансової безпеки аграрних підприємств у більшості регіонів України є низьким. Про це свідчать незадовільні показники фінансового стану та ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств, використання ними ресурсного забезпечення; негативні тенденції щодо кількості діючих, новостворюваних підприємств та обсягів їх господарської діяльності; низький рівень конкурентоспроможності підприємств та їх інноваційної активності [5, с. 83].

До заходів, спрямованих на формування системи фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу відносять: забезпечення обґрунтованого рівня критеріїв захищеності та критеріїв фінансової безпеки; дотримання критерію оптимізації вартості системи безпеки; впровадження заходів з профілактики фінансових загроз; створення механізму та умов оперативного реагування на загрози і прояви негативних

тенденцій функціонування; запобігання посяганням на ресурси структурних підрозділів; своєчасного попередження, обмеження та нейтралізації впливу окремих зовнішніх і внутрішніх факторів; забезпечення самостійного функціонування системи фінансової безпеки суб'єктів господарювання за єдиними методологічними, функціональними й організаційними принципами.

Концепція формування фінансової безпеки має являти собою основні напрями, порядок й умови практичного вирішення основних завдань захисту комерційних інтересів та майнових прав суб'єкта господарювання від протиправних дій і недобросовісної конкуренції.

Висновки. Формування системи фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу повинне відповідати наступним критеріям:

- 1) забезпечення усіма доступними засобами, методами і заходами фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу, членів підприємств (у т. ч. засновників, акціонерів, інвесторів), майна, інформаційних ресурсів від можливих загроз;
- 2) постійне здійснення комплексу заходів щодо забезпечення дії системи фінансової безпеки, впровадження функціонування комплексу попереджувальних заходів;
- 3) забезпечення дотримання науково обґрунтованих критеріїв рівня фінансової безпеки, відповідності встановленим вимогам і нормам під час проведення спеціальних заходів та засобів захисту, залучення новітніх технологій протидії промислому шпигунству, досягнень вітчизняного та зарубіжного досвіду;
- 4) забезпечення дотримання критерію фінансової обґрунтованості вартості системи безпеки;
- 5) здатність самостійного функціонування системи фінансової безпеки підприємств за єдиними методологічними, функціональними й організаційними принципами.

Література

1. Барановський О.І. Фінансова безпека держави / О.І. Барановський // Фінанси України. – 2016. – № 11. – С. 19–34.
2. Кракос Ю.Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю.Б. Кракос, Р.О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2014. – № 1(1). – С. 86–97
3. Мартюшева Л.С. Фінансова безпека підприємства як самостійний об'єкт управління / Л.С. Мартюшева, Т.Е. Петровська, Н.І. Трихліб // Коммунальное хозяйство городов. – 2016. – № 71. – С. 235–238.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Ника-центр, Эльга, 2014. – 784 с.
5. Приказок О.В. Прибуток у формуванні фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств / О.В. Приказок // Банківська справа. – 2009. – № 2. – С. 82–88.
6. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / [А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.]; за заг. редакцією д-ра ек. наук, проф. А.О. Єпіфанова. — Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. — 295 с
7. Сухоруков А.І. Фінансова безпека держави: Навч. посібник / А.І. Сухоруков, О.Д. Ладюк. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 192 с.
8. Шлемко В.Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько. — К.: НІСД, 2015. — 144 с.